

στο μικροσκόπιο...

Ο Σωκράτης και η αμερικανική Δημοκρατία

The Economist

Εάν ζούσε σήμερα ο πιο φημισμένος φιλόσοφος όλων των εποχών, θα εντόπιζε πολλές ομοιότητες ανάμεσα στη σύγχρονη Αμερική και την αθηναϊκή κοινωνία του 5ου π. Χ. αιώνα. Ο Σωκράτης θα έβλεπε μια περήφανη και ζωντανή δημοκρατία, την οποία θα απεχθανόταν λόγω των φιλήδωνων και άξεστων κατοίκων της. Στην προσπάθεια αναζήτησης της αλήθειας, θα ανέκρινε τους πολιτικούς και τις ομιλούσες κεφαλές της τηλεόρασης, εκθέτοντας τη σύγχυση και την άγνοιά τους. Θα προκάλυψε την Αμερική, όπως προκάλεσε και την Αθήνα. Ίσως μάλιστα στην Ουάσιγκτον να του επιφύλασσαν την ίδια μοίρα για δεύτερη φορά.

Από τη μακρινή αρχαιότητα, η σκιά του Σωκράτη πέφτει βαριά στην αμερικανική, αλλά και σε κάθε άλλη δημοκρατία. Πώς μπόρεσε μια κοινωνία που περηφανευόταν για την ανεκτικότητα της, να εκτελέσει το πιο λαμπρό μυαλό της, σε ηλικία 70 ετών; Μήπως επειδή ο Σωκράτης έφερε στην επιφάνεια κάποιο σοβαρότατο ελάττωμα του δημοκρατικού πολιτεύματος; Η μήπως η Αθήνα αναγκάστηκε να αντιδράσει με αυτόν τον τρόπο, προκειμένου να αποκρούσει τη θανάσιμη απειλή που αποτελούσε ο Σωκράτης -και κάθε όμοιός του- για το δημοκρατικό πολίτευμα;

Συνήθως θεωρούμε δεδομένο ότι η επιρροή του μεγάλου Αθηναίου περιορίζεται στον ακαδημαϊκό κόσμο, αφού κάθε επιστημονική αναζήτηση πριν από αυτόν ονομάζεται «προ-Σωκρατική», ενώ ολόκληρη η δυτική φιλοσοφία μετά από αυτόν, δεν είναι παρά «υποσημειώσεις» στους 35 Πλατωνικούς διαλόγους στους οποίους ο ίδιος πρωταγωνιστεί, όπως έγραψε και ο Αλ-

φρεντ Γουάιτχεντ. Εντούτοις, θα μπορούσε να πει κανείς ότι η επίδραση του Σωκράτη εκτείνεται πολύ πέρα από τις ιδέες του. Η μεγάλη του συνεισφορά έγκειται στο παράδειγμά του. Αφιέρωσε τη ζωή του στην αναζήτηση της σοφίας, ενώ η σύζυγος και τα παιδιά του σχεδόν λιμοκτονούσαν. Στο τέλος, θυσιάστηκε για τα πιστεύω του, παρά το γεγονός ότι είχε την ευκαιρία να αποδράσει από τη φυλακή, αντί να πει το κώνειο.

Τι ήταν τελικά αυτό που αποκάλυψε και κατέστησε αναγκαίο τον μαρτυρικό του θάνατο; Αραγε θα επαναλάβαν οι σύγχρονες δημοκρατίες την αμαρτία των Αθηναίων;

Αν βρισκόταν τους προηγούμενους μήνες στις ΗΠΑ, ο Σωκράτης θα επιβεβαίωνε τις εδραιωμένες του πεποιθήσεις για την ανοησία του δημοκρατικού διαλόγου. Οι υστερικές φωνές που διαπληκίζονται στα παράθυρα της τηλεόρασης και τις πολιτικές συγκεντρώσεις δεν αναζητούν την αλήθεια, αλλά απλώς να υπερισχύσουν έναντι του αντιπάλου τους. Ο Σωκράτης μάλιστα χαρακτήριζε τις συζητήσεις αυτού του τύπου «εριστικές», εννοώντας ότι αποσκοπούν μόνο στην πρόκληση φασαρίας. Το 1968, ο ιστορικός Στρινγφέλου Μπαρ είχε γράψει μια ιδιαίτερα «σωκρατική» κριτική του σύγχρονου τηλεοπτικού διαλόγου: «υπάρχει ένα πάθος στον τηλεοπτικό διάλογο: η γρήγορη εναλλαγή μονολόγων, που χάνουν το θέμα, η επανάληψη της φράσης «εγώ νομίζω», λες και έχει σημασία ποιος διατυπώνει μια άποψη και όχι η ίδια η άποψη και η εντυπωσιακή ματαιοδοξία των ομιλούντων που αρνούνται να ακούσουν τι λένε οι συνομιλητές τους...». Αντιθέτως, στον σωκρατικό διάλογο δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι, καθώς όλοι πλησιάζουν μέσω αυτού

στην αλήθεια. Πρόκειται για μια κοινή αναζήτηση. Δυστυχώς, όμως, η σωκρατική διαλεκτική είναι η πιο δύσκολη μορφή διαλόγου, αλλά και η πιο μακρινή από τις συνήθειες της σύγχρονης αμερικανικής κοινωνίας.

Ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα του Σωκράτη ήταν ότι έτρεφε σεβασμό για τον θανάσιμο εχθρό της Αθήνας, τη Σπάρτη, μια κοινωνία όπου ο καθένας είχε προκαθορισμένη θέση, όπως ακριβώς και στην ιδανική «Πολιτεία». Κάτι αντίστοιχο σήμερα θα ήταν ένας γνωστός Αμερικανός διανοούμενος να

εκφραστεί θετικά για τη Σοβιετική Ένωση ή τους Ισλαμιστές τρομοκράτες. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε ότι και η Αθήνα είχε τη δική της 11η Σεπτεμβρίου και μάλιστα εις διπλούν. Το 411 π. Χ. μία ομάδα ευγενών, ορισμένοι εκ των οποίων ήταν μαθητές του Σωκράτη, κατέλυσαν την αθηναϊκή Δημοκρατία. Κάτι ανάλογο συνέβη και το 404, με αρχηγό τον Κριτία, συγγενή του Πλάτωνα, ο οποίος υπήρξε για την αθηναϊκή Δημοκρατία ό,τι ο Αϊμάν Αλ Ζαουάχρι για την αμερικανική. Δύο χρόνια αργότερα, ο Σωκράτης δικάστηκε και καταδικάστηκε, αν και δεν είχε συμμετοχή στα πραξικοπήματα.

Η δόξα του Σωκράτη οφείλεται κυρίως στην εντιμότητά του, τον γενναίο αντικοφορμισμό του, την αποφασιστικότητά του να σκέφτεται ως ελεύθερος πολίτης και όχι ως μέρος του «όχλου». Οι αξίες αυτές αναδείχθηκαν στη πολιτιστική κληρονομιά της Δύσης, την οποία ο Σωκράτης συνδιαμόρφωσε. Ο αντικοφορμισμός όμως πολλές φορές διολισθαίνει στην ανυπακοή και σε άλλες πράξεις που δεν συνάδουν με τον πατριωτισμό. Ορισμένες φορές η ευδαιμονία και η επιβίωση του συνόλου απαιτεί συνοχή, κάτι που ο Σωκράτης ποτέ δεν δέχθηκε, γιατί ουδέποτε εμφανίστηκε διατεθειμένος να συμβιβάσει τις αξίες του. Κι όμως, η αντίδραση της Αθήνας ήταν υπερβολική και προδοτική για τα ίδια τα ιδανικά που η πόλη προσπαθούσε να υπερασπίσει. Κάτι ανάλογο στον σύγχρονο κόσμο είναι τα βασανιστήρια υπόπτων για τρομοκρατικές δραστηριότητες. Οι δημοκρατίες ενίοτε προδίδονται. Ανθρωποι, όπως ο Σωκράτης δοκιμάζουν τα όριά τους και, όταν αυτές αποτυγχάνουν στη δοκιμασία, η κληρονομιά του Σωκράτη τους υπενθυμίζει για πάντα τον δρόμο της αρετής.

24ΩΡΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

1683 AM (στα μεσαία κύμματα)

Συνεχή καθημερινή ενημέρωση και ψυχαγωγία

Ο Ελληνικός Ραδιοφωνικός Σταθμός Αυστραλίας

1683 AM λειτουργεί

σε 24ωρη βάση, 7 ημέρες την εβδομάδα.

Ο σταθμός ξεκίνησε να λειτουργεί το Μάρτιο του 1983 και εκπέμπει τα καλύτερα προγράμματα από την Ελλάδα και την Κύπρο, ενώ παράλληλα μεταδίδει τις ειδήσεις από το εξωτερικό κάθε ώρα.

Επίσης, έχουμε τα καλύτερα τοπικά προγράμματα, όπως:

"Κυπριακή Κοινότητα"

με την Έλλη Κάμπος,

"Greeks Today"

με τον Γιώργο Τσερδάνη,

"Κέφι και μπάλλα"

με τον Γιάννη Σπανέλλη,

"Κοινότητα και κοινοτικά"

και μουσικά

προγράμματα με εκφωνητές.

Ο Ελληνικός Ραδιοφωνικός Σταθμός Αυστραλίας 1683 Khz AM διαφημίζει μεγάλους οργανισμούς και επιχειρήσεις, όπως την ελληνική εφημερίδα της Αυστραλίας "Ο Κόσμος", "Λαϊκή Τράπεζα", "Τράπεζα Κύπρου", "Κυπριακή Κοινότητα NNO",

"Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα Σύδνεϋ & NNO",

"Vicky Mar Fashions", "Independent and General Advertising", "Roselands Shopping Centre" και πολλές άλλες μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις.

Για τον καλύτερο Ελληνικό Ραδιοφωνικό Σταθμό, τα τελευταία νέα, ποιοτική μουσική και τα καλύτερα ζωντανά προγράμματα, συντονιστείτε στο Ελληνικό Ραδιοφωνικό Σταθμό Αυστραλίας 1683 Khz AM.

Για περισσότερες πληροφορίες και για τις διαφημίσεις σας, **τηλεφωνήστε στο (02) 9750 8155 και fax: (02) 9750 0517.**

Τηλέφωνα για ζωντανές εκπομπές: (02) 9750 9890 και (02) 9750 0017.

Διεύθυνση: Unit 4 / 9 Mavis St, Revesby NSW 2212

e-mail: conn01@optushome.com.au

web: GREEK RADIO 1683